

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sermones de Sa[n]ctis Hyemales, Estiuales, De
festiuitatibus Jesu christi, Beate virginis et alior[um]
Sanctor[um] ... Venera[n]di patris, fratris Nicolai deniise
Ordinis Minor[um] de obseruantia ...**

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

Tertio rationibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30625

beate Marie virgis Fo. CXXIII

q̄ d̄. j. Cor. xv. fact̄ ē p̄m̄ d̄adā in aiām
vivere. novissim̄ aut̄ adā i spū vivificat̄.
Et sed̄. P̄m̄ b̄o de terra terren̄. sed̄us
de celo celest̄. Q̄d̄ itelligit̄ nō q̄ntū ad di
versitatē nature. sed̄ p̄ diversitatē z̄ diffe
rentiā q̄ntū ad q̄ntatē p̄rur̄ z̄ vicij/ culpe
et gr̄e. Q̄ aut̄ b̄. h̄go figurata fuerit p̄ pa
radisū voluptat̄/ testat̄ D̄am̄. in ser. d̄ na/
huitate ei. v̄ices ad eā. Tu appellat̄ itel/
lectual̄ edes sacratioz ac d̄m̄ior antiq̄. In
illa em̄ terren̄ adā h̄itavit. in te autē d̄ns
celi. Hec ille. Sic ḡ in paradiso voluptatis
nihil erat iordinari. sed̄ oia p̄uenit̄issime
ordinata. ita a fortiori rōne credēdū est d̄
h̄gine ḡllosa q̄ i ea nihil v̄nq̄ fuit inordinā/
tū. **S**ec̄da figura est de arca diluuij. Si
gurata em̄ fuit etiā h̄go sc̄rissima i arca di
luuij. de q̄ Gen. vj. dixit d̄ns ad Noe. Fac
tibi arca de lignis leuigat̄. **I**n D̄am̄. vbi
s̄. Te arca p̄figuravit secūdi m̄di ser̄s se/
mina. Tu em̄ ch̄m̄ m̄di salutē genuisti q̄
p̄ctm̄ q̄dē subiuit ei. q̄ inūdatōes mitiga
uit. Hec ille. **D**e q̄d̄ igit̄ p̄r̄ dixit filio vt face
ret sibi arca. h̄c in quā ver̄ noe. i. ipe ch̄s
ingrediēs. in d̄m̄ a diluuiō saluauit. et hec
fuit de lignis leuigat̄. i. cōplanat̄. q̄a fuit
ad oi asp̄itate p̄cti imūis. **T**ertia figura
est de arca testam̄ti. Si gurata em̄ etiā fuit
i arca veter̄ testam̄ti. de q̄ loq̄r ap̄lus
Heb. ix. di. q̄ sc̄dm̄ tabnaculū q̄d̄ d̄i sc̄rā
sc̄tōz h̄bat arca testam̄ti circūrectā ex oi
p̄te auto. in q̄ erat v̄na aureā h̄ns manna
Per hoc q̄ arca illa erat in sc̄rōsc̄tōz. dat̄
intelligi excellētia sc̄ritat̄ marie. **C**orpus
aut̄ h̄gis intelligit̄ p̄ arca. et p̄ v̄nā aureā
h̄ns māna intelligit̄ ei. aia tota plena z̄ i/
flām̄ata charitate. h̄ns in se gr̄e plenitu
dine. Illa aut̄ v̄na p̄us fuit i plena manna
q̄ posita i arca. p̄ quod itelligit̄ q̄ ania br̄e
h̄gis p̄us naturā fuit gr̄a plena q̄ corpi
v̄nita. et sic ab oi macla p̄seruata. q̄a gr̄a il
la q̄ sic fuit pueta equalit̄ (vt d̄r Sco. i. ij.
di. ij.) originali iusticie quātū ad accepta
tione diuinā. imo excedit. Ad p̄firmatōez
aut̄ maiorē possit̄ sup̄ ad d̄i figura de thro
no salomōis. de q̄. ij. Reg. i. Fecit rex sa
lomō thronū de eboze gradē z̄ vestiuit eū
auro fuluo nimis. z̄ sūmitas throni rotun
da z̄. sequit̄. Nō est factū tale op̄ i v̄niuer
sis regnis. **I**ste thron̄ significat̄ br̄az vir
ginē q̄ est thron̄ i q̄ ver̄ salomō ch̄s sedit̄

et quē sua sapia fecit. **E**bur aut̄ est os ele
phar̄z cādidū. p̄ q̄d̄ h̄ginitas designatur.
Elephas em̄ est animal castissimū. z̄ natu
ralit̄ inimicat̄ serpētī. **E**t de b. h̄gine dicit̄
Gen. ij. Inimicitias ponā int̄ te. s̄rpen
tē z̄ m̄liere z̄. sequit̄. **I**pa p̄teret caput z̄.
Caput q̄dē serpētis est initū suggestiōis
quā b. h̄go nunc̄p̄ recepit. **P**ōr z̄ p̄ctm̄ ori
ginale dicit̄ caput diaboli. q̄. s̄. est radix et
initū alioz p̄ctōz. z̄ p̄m̄ p̄ctm̄ q̄ diabolo
lus d̄nat̄ hoi. **H**oc igit̄ diaboli caput ipsa
p̄triuuit. q̄ nullū p̄fus in ea locum habuit
p̄ctm̄ originale. z̄ sic p̄triuuit caput. i. p̄tatem
quā h̄z diabolus sup̄ hoiem p̄ctm̄ origi
nale. **S**ummitas throni rotūda significat̄
celestē cōuersionē. **N**ō est factū tale op̄
in v̄niuer̄ regnis. q̄ nec p̄m̄ā similit̄ v̄sā ē
nec h̄ic seq̄ntem.

Tertio declarāda est puri
tas virginalis p̄ceptiōis. rōnes. tres ad
hoc p̄ncipales rōnes adducēdo. **P**rima
fundat̄ in redēptōis reuerētia. **I**llud em̄
ponēdū est z̄ tenēdū tanq̄ cōueniētissimū
q̄d̄ p̄tinet ad ch̄i reuerentiā z̄ eius excellē
tā. dū tñ nō sit repugnans v̄niuersalitati re/
dēptōis p̄ ip̄m̄ facte. **S**ed ponere h̄gines
dei matrē fuisse p̄seruatā ab originali pec
cato in p̄tute passiōis ch̄i p̄uisse a deo spe/
rat ad ch̄i reuerentiā z̄ excellētia respe
ctu sue origis ex ip̄a h̄gine. **I**llo dicere op
positū videt̄ facere ignominiam ch̄o. s̄. q̄
nat̄ fuerit de m̄re q̄ aliq̄n fuerit peccat̄.
Nec talis p̄seruatio repugnat v̄niuersa/
litati redēptōis p̄ ch̄m̄ facte. **N**ō em̄ ex h̄
sequit̄ q̄ ch̄s nō sit oim̄ electoz redēptoz
v̄niuersal. s̄. ex eo q̄ ipsa h̄go sic p̄seruata
nō sit redēpta p̄ ch̄m̄. q̄ talis p̄seruatio ē
nobilissima redēptō. igit̄ z̄. **S**ec̄da rō
fundat̄ in mediatoris efficacia. **E**t h̄c ra
tione ponit̄ Sco. i. ij. dist. ij. sic di. **P**ar
tissim̄ mediator h̄z p̄fectissimū actū me/
diādī respectu alicui⁹ p̄sone. p̄ q̄ mediat. s̄z
ch̄s est p̄fectissim̄ mediator. igit̄ habuit
p̄fectissimū gradū mediādī possibilē respe
ctu alicui⁹ p̄sone. sed respectu nulli⁹ habu
it p̄fectiorē siue excellētiore gradū median
di q̄ respectu marie. ḡ respectu ei⁹ habuit
p̄fectissimū gradū possibilē mediātōis.
Sed hoc nō esset nisi meruisset eā p̄serua
ri a p̄ctō originali. vt pbabit̄. ḡ ch̄s me/
225

Ber. de Conceptione

nuit mariā a pctō originali pseruari. q̄ de fa-
cto fuit pseruata. Premissa ppositio vitz q̄
ch̄s nō habuisset respectu marie pfectissi-
mū gradū mediatiois possibile nisi meru-
isset eā pseruari a pctō originali: pbat ab eo
de scō. triplici rōne. **P**rima ē rō recōcili-
atiois: q̄ vitz sumit p cōpationē ad deum
cui recōciliat. **S**ecda ē rō liberatiois: q̄ su-
mit p cōpationē ad malū a q̄ mediator li-
berat. **T**ertia est rō cōicatiois: q̄ sumit p
cōpationē ad psonā quā recōciliat r̄ cui bo-
na cōicatur. **A**d declarationē p̄me ratiois
ponit exēplū tale. Aliqs offendēs regē in-
tārū demeret vt oī filio ei? naturali rex of-
fendat/ r̄ offensus exheredet ipm. Ista of-
fensa statuit nō remittēda nisi ab aliq̄ ino-
cēte offerat regi aliq̄ obsequiū maḡ pla-
cens r̄ gratū q̄ pctm̄ fuerit displicēs r̄ of-
fensiuū. Aliqs igit offert obsequiū ita gra-
tū q̄ recōciliat filios vt nō exheredent: t̄m
cui libet eoz rex offēdit: lz postea remittat
offensam ppter mēd̄ ita mediatoris. Sed si
mediator ille posset ita pfecte placare re-
gē vt pueniret respectu alicui? filij ire ne ei
offenderet: h̄ maḡ esset q̄ si rex offensam
bitā h̄ talē remitteret, sed h̄ nō est impossibi-
le: cū hec offensa nō sit ex culpa p̄ria: s̄ est
alia p̄cta. **E**t h̄ arguit sic. Null? pfectissi-
me placat aliq̄ue p offensa alicui? h̄enda
nisi pueniat ne illi offendat. **N**ā si iā offen-
sum placat vt remittat: nō pfectissime pla-
cat. Sed in pposito de? nō offendit anie p
motū interiorē in ipō: s̄ t̄m p̄t culpā i ipsa
ania. q̄ ch̄s nō pfectissime placat trinitatē
tē p culpa p̄trahēda a filijs ade si non pue-
niat vt alicui trinitas nō offendat. et p cō-
sequēs q̄ aia alicui? filij ade nō habeat cul-
pā talē. **S**ecda rōne sic arguit. Pfectissi-
sim? mediator: meret amptiones oīs pene
ab eo quē recōciliat. sed culpa originalis ē
maior: pena q̄ ipsa carētia v̄siois diuine.
Pctm̄ em̄ est maria pena nature itellecua-
lis inter oēs penas ei? cū sit ablatio boni
iusticie qd̄ est maḡ cōueniēs r̄ meli? ipsi
volūtati r̄ volētī q̄ q̄d̄cūq̄ bonū cōmodi
alteri? a iusticia. Volūtās em̄ inq̄ntū ha-
bet affectionē iusticie. i. inq̄ntū libera ē: est
simp̄t nobilior seip̄a inq̄ntum habet affe-
ctionē cōmodi. **E**t in h̄ b̄n̄ p̄ficat illd̄ au-
gustinū filij. de libero arbi. Iustitiā d̄ne r̄ ita
est vt sibi p̄i pena sit oīs iocūdat? anim?.

Si ergo ch̄s fuit pfectissim? mediator:
h̄ac penā grauissimā meruit ab aliq̄ aufer-
ri/ nō nisi a m̄re. **E**t cōfirmat istd̄ p exē-
plū. qz si filio ade esset maria pena regē h̄
eū offēdit: nullus eū pfectissime recōciliat
ret nisi auferret ab eo nō t̄m exheredatōez
s̄ etia esse inimicū regis. igit r̄c. **T**ertia
rōne arguit sic. Nullus est pfectissim? recō-
ciliator nisi alicui p̄sone conferat sumū bo-
nū qd̄ potest p illū mediatorē haberi. **S**i
innocētia illa. s̄ p̄seruatio a culpa cōtrahen-
da p̄t h̄i p mediatorē pfectissimū. **H**̄m̄
innocētia alicui p̄sone humane collata est.
Hec scō. vbi s̄. nisi pauca q̄ circa secūda
viā dicta sunt de pctō q̄ sumunt ab eodē
scoto in. ij. sent. di. xxxvj. **T**ertia rō p̄m̄
cipalis fundat in pcti originalis miseria.
Pctm̄ em̄ originale tollit dei dilectionem
sive dei gr̄am: ponit dei offensionē sive
inimiciā r̄ diaboliā subiectionē. **N**ā p̄t
pctm̄ originale d̄r ap̄ls **L**ph. ij. **E**ramus
natura filij ire. **H**ec autē nō p̄t pueniret
dici de brā p̄gine. **L**ū em̄ sit m̄r gr̄e specia-
liter a deo electa ad repationē gr̄e quā h̄m̄
manū gen? pdiderat: nō est cōueniēs di-
cere q̄ aliq̄n fuerit puata gr̄a. **L**um sit m̄r
dei/ nō est pueniens dicere q̄ aliq̄n fuerit
inimica dei r̄ filia ire. **N**ō em̄ pueniret
assumit p medio inf̄ aliqs ad reconciliā-
dū vnū alci aliqs in q̄ est etia illd̄ p qd̄ fa-
cta est inimiciā: et q̄ eandē inimiciā bz
ad eum cui faciēda est recōciliatio. **V**irgo
autē brā electa est p medio tali inf̄ deū r̄ na-
turā hūanā. nō est cōueniēs dicere q̄ ali-
q̄n fuerit in indignatōe dei. **I**te cū p̄go de
ata sit mulier illa sub cur? p̄rate tradit? est
diabol? r̄ sp̄aliter ordinata ad p̄terendus
caput diaboli: in x̄ta illd̄ **G**en. ij. **I**psa con-
teret caput tuū. qd̄ a deo dictū est diabolo
de p̄gine gliosa. irrōnabile est dicere q̄ ali-
q̄n fuerit diabolo sbiecta r̄ sub diabolo po-
testate. **P**redicta q̄ppe incōueniētia sunt r̄
ita absurda q̄ nulli vero catholico psonab-
re p̄nt neq̄s debent. **P**̄sertim cū pagani? ille
mahumer? in alchorano suo dicat. **N**ō est
in filijs hoim quē nō retigerit sathā: p̄ter-
ter **B**ariā r̄ filij ei? **E**t cōfirmant autē p̄
dicte rōnes qz sicut arguit scō. in. ij. di. ij.
Lh̄s videt imediari? fuisse repator: r̄ recō-
ciliator n̄ a pctō originali q̄ ab actuali
qz necessitas incarnatōis r̄ passionis ch̄i

assignat cōiter ex pctō originali. sed suppo-
nit cōiter q̄ dñs fuit ita p̄fect⁹ mediator
respectu ip̄i? marie q̄ eam p̄seruauit ab oi-
pctō actuali. q̄ ab originali. Itē pctm̄ ori-
ginale mag⁹ uiciat z inficit p̄sonā q̄ pctm̄
uentale: q̄ nō p̄ pctm̄ originale stare cum
grā. ueniale autē bñ stat cū grā. sed uoluit
filij? dī (vt s̄. ponif) p̄seruare matre suam a
pctō ueniali/ vt eius puritas seruaret. q̄ a
fortiori etiā ab originali.

Tertio declarāda ē difficultat⁹ no-
tabilis satisfactiua solutio. Et p̄-
cipue h̄ notabim⁹ circa p̄dicta tri-
plicē difficultatem.

Prima sumit ex rōne naturalis ppaga-
tionis. **S**ecūda sumit ex rōne pena/
lis infictionis.

Tertia sumit ex rōne p̄sonal' cōditōis.

Prima igitur difficultas

sumit ex rōne naturalis ppagationis? quia
h̄go beat⁹ fuit ppagata natural' lege cōi ali-
orū. sed rōne natural' ppagationis a p̄mitis
p̄cētib⁹ p̄trahit pctm̄ originale. q̄ ip̄a con-
trahit pctm̄ originale. Et p̄ hoc rō p̄fir-
mari p̄ autoritates. q̄ Ro. v. v̄. Dēs in
adā peccauerit. et nō nisi q̄ fuerit in eo fm̄
rōne semiale. Hoc modo aut fuit in eo be-
ata h̄go. Itē Aug. sup̄ illud Jo. Ecce ag-
n⁹ dī z c. solus innocēs: quia nō sic uenit
sc̄ fm̄ cōem ppagationē. R̄s̄o fm̄ Sco.
vbi s̄. Quilibet filij? ade natural' est de-
bitor originalis iusticie: et ex demerito ade-
caret ea. et ideo ois talis h̄z unde p̄trahat
originale peccatū. sed si alicui in p̄mo istā
ti creatōis anie def grā uille lz careat ori-
ginali iusticia: nunq̄ tñ est debitor ei? q̄
merito alteri? p̄uentis pctm̄ dat sibi grā
q̄ equaler illi iusticie q̄ntū ad acceptationē
diuinā: imo excedit. Quantū est igit ex se
q̄libet h̄bet pctm̄ originale/ nisi ali' p̄ueni-
ret merēdo. Et ita dicendū q̄ oēs ppaga-
ti natural' ab adā sunt pctōres. hoc est ex
modo q̄ h̄nt naturā ab adā/ habēt vñ care-
ant iusticia debita: nisi eis aliūde conferat.
sed sicut potest de⁹ post p̄mū instā s̄ p̄fer-
regram: ita p̄r z in p̄mo instanti. Hec seo.

Unde patet q̄ licz beat⁹ h̄go fuerit cōcepta
in peccato originali radicaliter: hoc est q̄n-
tū ē ex modo sue p̄ceptionis: nō tñ forma-
liter z actualiter. Contraxit ergo peccatuz

originale de iure sez cōi: sed non de facto.

Secūda difficultas sumit

mit rōne penalis afflictionis. Nā h̄go be-
ata habuit penas cōes nature humane: vt
sitim: fame: mortē z h̄mōi: q̄ insignit no-
bis pp̄ pctm̄ originale: nec erat in ea uolū-
tarie assumpre. q̄ nō erat redēptrix vt re-
paratrix n̄ra. atq̄ nō fuisse filij? redēptor
oim̄ general'. R̄s̄o fm̄ Sco. vbi s̄. Rō
ista nō p̄cludit. q̄ potest mediator recōci-
liare aliquē vt auferant ab eo pene sibi in-
utiles/ et relinquat in penis sibi ualibus.
originalis aut culpa non fuisse ualib⁹ ma-
rie pene. tñ r̄pales fuerunt ualib⁹: quia eis
meritē Hec Seo. Possim⁹ itaq̄ dicere q̄
h̄go beat⁹ nō fuit exēpta a penis r̄paly pp̄
triplicē causam. **P**rimo p̄pter ip̄i? h̄gis
utilitatē: vt patet ex dictis. **U**n̄ dicit aliq̄
virginē beatā a morte r̄pali nō fuisse exēp-
tā ad maiorē cumulū meritoꝝ eius. quia
vt d̄t Aug. xij. de ciu. di. Quid p̄ciosi?
q̄ mors p̄ quam fit vt etiam oia delicta
deleant et merita cumulati⁹ augeant: p̄sal-
mista dicente. Preciosa in conspectu d̄m̄
nī mors sanctoꝝ eius. **S**ecūdo p̄pter
dei ueritatem: dī. P̄s. q̄ uniuerse uie d̄m̄
m̄s̄ericordia z ueritas. In uirgine igit uo-
luit deus exercere m̄s̄ericordiā p̄seruando
ab originali culpa: et iusticiā/ relinquendo
eam subiectaz penis originalis peccati. q̄ a
m̄s̄ericordia non expellit iusticiā: dicente
P̄s. Uiscēria z ueritas obuiauerunt sibi:
iusticia z par osculate sunt. **T**ertio pp̄
filij? p̄uilegioz dignitatem. hoc em̄ ita fa-
ctum est ne uideret h̄go maiorē dōrata p̄ui-
legio q̄ dñs redēptor n̄r q̄ nullū pctm̄ ha-
buit: et tamen pro salute humani gener⁹
mortuus est.

Tertia difficultas sumitur

ex ratiōne p̄sonalis cōditiois. quia uir-
go beata prius naturaliter fuit p̄sona z fi-
lia Ade q̄ habuit gratiam. In illo ergo
p̄iori tenebatur ad iusticiam originalez
quia naturalis filia ade: et non habebat
eam. ergo p̄trahit peccatum originale. Et
confirmatur: quia in illo p̄iori nature nō
fuit iusta: ergo fuit iniusta vel non iusta:
ex. ij. per̄ her. Responsio fm̄ Sco. vbi
sup̄. Consequentia non ualeat. quia fm̄ ill'